REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
*Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.*
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
In Viena: M. Dukes Nachf. Nax. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelika Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA" iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
*Administrațiunea*, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 133. Brașov, Joi 15 (28) Iunie. 1900.

## Actul dela palatul din Viena.

Mâne se va sĕvîrși în palatul împĕrătesc din Viena un act, care interesézǎ de aprópe întréga monarchiă și care din partea oficială se semnaléză simplu cu cuvintele „depunerea jurămêntului solemnel de către Alteța Sa archiducele Francisc Ferdinand".

Tóte deslușirile cu privire la acest act solemnel sunt date numai din parte oficiósă, și prin ele se constată, că solemnitatea din cestiune stă în strînsă legătură cu căsĕtoria archiducelui Francisc Ferdinand, la care, după un an de ḑile, și-a dat învoirea Majestatea Sa monarchul nostru, însĕ numai sub anumite condițiuni. Alésa inimei archiducelui, contesa Sofia Chotek, nefiind descendentă dintr'o casă domnitóre, séu cum se mai ḑice, din familiă „de rang egal", archiducele nu póte încheia cu ea în sensul legilor casei împĕrătesci, decât numai o căsĕtoriă morganatică. O astfel de căsĕtoriă aduce cu sine, că soția nu împarte rangul, titlul și privilegiile soțului și asemenea și descendenții din acéstă căsĕtoriă nu sunt părtași la ele.

Jurămêntul, ce va avé sĕ-l depună mâne archiducele Francisc Ferdinand, va conține așa-dér recunóscerea, că căsĕtoria, ce o încheiă, deși legală, este numai morganatică și că prin urmare va trebui sĕ supórte și sĕ păzéscă tóte concesențele ei. Aceste vor fi, că în cas când va fi chemat la moștenirea tronului, soția sa nu va avé rangul și drepturile unei împĕrătese și regine și copiii sĕi nu vor fi archiduci și vor fi eschiși dela succesiunea la tron. Se mai asigură, că jurămêntul va conține la fine și un pasagiŭ, prin care archiducele Francisc Ferdinand depune vot solemnel, că nici-odată nu va încerca a schimba legile casei Habsburgilor.

Cum am amintit, deja înainte cu un an, archiducele s'a adresat la Majestatea Sa cu rugarea de a-i da învoirea, ca cap al familiei împĕrătesci, pentru a lua în căsĕtoriă pe contesa Chotek. Atunci monarchul, se ḑice, a conces nepotului sĕu de a-și repeta rugarea peste un an. Făcênd, cum a ḑis monarchul, a și primit apoi permisiunea cerută. In timpul acesta s'au făcut la inițiativa Majestății Sale tóte pregătirile pentru-ca sĕ se pótă realisa căsĕtoria, fără ca printr'asta sĕ se altereze posiția de moștenitor presumptiv a archiducelui, care nu renunță din partea sa la nimic. In tótă tăcerea s'a stabilit soluțiunea, în înțelegere, firesce, cu ambele guverne, austriac și unguresc, așa că mâne vor fi presenți la actul din cestiune toți miniștrii austro-ungari.

Nu s'a putut sĕ nu se ridice și cu acésta ocasiune din partea oposiției maghiare obiecțiuni, cari tind a afla púncte de deosebire între Ungaria și Austria în cestiunea acésta, cum ea a fost pusă. Se susține, că dreptul ungar nu cunósce căsĕtoria morganetică. Mai departe se susține, că vechiul drept public ungar necunoscênd postulatul unei căsĕtorii de rang egal în Ungaria, copiii eșiți din căsĕtoria archiducelui Francisc Ferdinand cu contesa Chotek vor fi capabili de succesiune.

De aceea vedem, că organul de frunte al ugroniștilor, ca și acela al lui Kossuth pretind, că prin depunerea jurămêntului din cestiune din partea archiducelui moștenitor presumptiv se va schimba ordinea succesiunei tronului, fiind-că după dreptul public ungar n'ar avé nici un înțeles, ca archiducele sĕ renunțe la dreptul de succesiune al copiilor sĕi.

Ba unul dintre ḑiarele opoziționale sulevéză cestiunea, că, și după-ce se va face regularea căsĕtoriei în sensul intenționat, ce póte fi când Francisc Ferdinand va ajunge însu-și domnitor și când póte Papa îl va deslega de jurămênt, ér parlamentul se va folosi de dreptul sĕu de a schimba legea? Unde este scris, întrébă numitul organ, ca sĕ nu fiă doi pretendenți la tron? Ce va fi, décă cel dintâiŭ va câștiga pe Slavi, al doilea pe Germani, séu décă unul se va răzima pe Ungaria, celalalt pe Austria? — și așa mai departe.

Nu așa cugetă cei dela guvern. Ei ḑic, că conform artic. 2 dela 1723 rege în Ungaria póte fi numai un archiduce austriac, séu care e descendent dintr'o căsĕtorie de rang egal. Ér în casul de față descendenții eventuali nu au acésta calitate, nu pot sĕ ajungă la tron. Ei mai citéză și casuri precedente în casa împĕrătéscă de căsĕtoriă morganatică, cari au fost recunoscute și în Ungaria.

Sunt luate dér, cum se vede, tóte mĕsurile pentru a se duce la sfîrșit intențiunea Majestății Sale, care după atâtea lovituri ale sorții s'a condus în acéstă cestiune numai de considerațiuni curat umane și de îndemnul inimei sale binevoitóre față cu nepotul sĕu, care va fi chemat odinióră a-i urma la tron.

---

## Căsĕtoria moștenitorului de tron.

Tótă pressa din monarchiă se ocupă de căsĕtoria moștenitorului de tron *Francisc Ferdinand* cu contesa *Sofia Chotek*, fiica aristocratului boem Bohuslav Chotek. Actul căsĕteriei se va face în castelul din Reichstadt, în locuința vĕduvei archiducese Maria Teresia, într'una din primele ḑile ale lunei viitóre.

Archiducele mire are vêrsta de 37 ani, mirésa 32 de ani. Unirea lor este resultatul iubirei sincere și curate și însuși actul solemn al căsetoriei va fi lipsit de momente de drept public, va fi un simplu act de drept privat, la care vor asista numai rudele mai de aprópe ale mirilor.

Evident, că aici este vorba de o *căsĕtoriă morganatică*. Legea ungară nu cunósce o astfel de căsĕtoriă; în sensul legilor austriace însĕ esistă așa numitul *matriomonium ad morganaticum*, sub care se înțelege o căsĕtoriă, în care soția neegală în rang cu bărbatul și copii ei sunt eschiși din drepturile la rangul bărbatului, respective ale tatălui. Prin urmare contesa Sofia *Chotek* nu va fi nici odată domnitóre încoronată, ér copiii ei nu vor avé nici când rangul de archiduci. Titlul soției archiducelui moștenitor va fi: *soția moștenitorului de tron* (Gemahlin des Kronprinzen), ér copiii născuți din acéstă căsĕtoriă vor primi din cas în cas titluri deosebite după proprietățile ce li-se vor dărui.

*

Alaltăeri s'a dat următorul comunicat dela curtea din Viena:

„Joi în 28 Iunie n. la 12 óre din ḑi, Alteța Sa Archiducele *Francisc Ferdinand* va face jurămênt sĕrbătoresc în sala secretă a Senatului Curții. Dignitarii cei mai înalți ai Curții, consilierii intimi și miniștri se vor aduna la $11\frac{3}{4}$ óre, ca *sĕ fiă martori* la acest act sĕrbătoresc. Oficerii militari se vor presenta în ținută de gală, fără insemnele serviciului lor, dignitarii civili însĕ în mică uniformă. Córdonele marilor cruci nu vor fi atêrnate, doliul de curte nu se va depune".

Mâne, adecă, archiducele moștenitor va depune jurămênt, că *renunță cu privire la soția sa și la copiii născuți din căsĕtoria acésta, la tóte acele drepturi, cari îi compet lui ca membru al casei domnitóre împĕrătesci resp. regesci.*

*

Archiducele *Francisc Ferdinand d'Este* s'a născut la 18 Decemvrie 1863 în Graț și e fiiul cel mai în vêrstă al archiducelui Carol Ludovic. In 1875 principele Francisc V de Modena l'a numit moștenitor al sĕu și a primit numele și titlul *d'Este.* In 1888 a devenit major în regimentul de infanteriă 102, ér 1889 sub-colonel în același regiment. In 1890 fù numit comandant al regimentului 9 de husari. In Februarie 1891 a făcut o visită la curtea din Petersburg, ér la 1893 a făcut o călĕtoriă mai lungă din care reîntorcêndu-se acasă, și-a publicat impresiunile într'un op voluminos. Bolnăvindu-se în 1895 a mers sĕ caute o climă mai blândă, în Egipet. Când s'a reîntors din Africa, a petrecut mai mult timp în *Bozen* (Tirol), unde și-a recâștigat aprópe pe deplin sănĕtatea.

In curênd Majestatea Sa a dat archiducelui loc în conducerea afacerilor armatei.

Contesa *Sofia Chotek* s'a născut la 1 Martie 1868 în *Stuttgart* ca fiică a contelui Bohuslav Chotek și a soției acestuia născută contesa Kinsky. Tatăl ei a murit în 1896, mama în 1886.

Contesa Sofia Chotek a primit în casa părintéscă o educațiă frumósă și a făcut studiile cu bravură. Se ḑice, că în modul ei de viață iubesce fórte mult simplicitatea, nu-i plac petrecerile sociale și tot timpul și-l petrece cu musica și literatura, interesându-se de tot ce apare pe teren literar. Pe fața ei se oglindéză pururea seriositatea, purtarea îi este modestă și cuceresce repede simpatiile tuturor.

Archiducele Francisc Ferdinand i-a făcut prima dată cunoscință în castelul din Pojun, unde contesa petrecea ca damă de curtea archiducesei Isabela, soția archiducelui Frideric. Pe atunci nimeni nu avea ideiă de înclinările moștenitorului de tron, dér fiind-că el a început sĕ cerceteze adese-ori castelul, curênd se lăți svonul despre gingașele-i sentimente. In cercurile curții se vorbia, îndată după acésta, că archiducele s'a decis firm a lua pe contesa Chotek în căsĕtoriă.

*

Câți-va ani mai înainte archiducele s'a întêlnit cu contesa în Abbazia. Pe atunci se colporta scirea, că Francisc Ferdinand va lua în căsĕtoriă pe vĕduva archiducesă *Stefania.* Scirea acésta părea întemeiată prin visita, ce a făcut'o archiducele vĕduvei moștenitorului de tron decedat Rudolf, la vila ei din Abbazia. Aici se afla și contesa Chotek. Afară șuera sirocco, înăuntrul vilei societatea ojina. De-odată vĕduva archiducesă întrebă: „Unde se află *liniștita nóstră contesă*" — „Unde, décă nu pe verandă?" rĕspunse cam ironic mareșalul. „Când marea e turburată, contesa stă pe verandă". — Toți începură sĕ zîmbéscă și archiducesa a spus archiducelui, că ea însași i-a dat numele de „liniștita contesă", fiind-că uneori stă óre întregi adêncită în sine și cea mai mare plăcere a contesei este, când póte sĕ admire vuetul furtunei, turburarea mării. La acésta archiducele Francisc Ferdinand privì spre verandă și vĕḑù acolo pe contesa Chotek, stând nemișcată și adêncită în gânduri. Deschise încet feréstra de către verandă și ḑise:

— Contesă, te bolnăvesci, stând afară pe acest vifor.

Contesa era atât de distrasă, încât n'a rĕspuns nimic. Archiducele eși pe verandă, unde se simțiau deja picurii de plóiă, și ḑise:

— Contesă, sirocco aduce plóiă, vino înăuntru.

Contesa îl privi tăcută, ca și când ar fi fost treḑită din vis. Apoi își desbrăcă mantaua ușóră și rĕspunse:

— O, nu Alteță! Sunt apĕrată. Sublimitatea elementelor furibunde, mĕ face sĕ-mi uit totul. Sublimă este agitarea mării, și compătimesc numai pe acei pescari sĕrmani, cari pe o furtună ca asta sunt pe mare.

*

Cu acésta s'ar fi încheiat pe cât-va timp romanul archiducelui.

Monarchul voia sĕ abată pe archiduce dela gândul căsĕtoriei cu contesa Chotek. Inima archiducelui însĕ n'a cedat, și când odată Majestatea Sa l'ar fi făcut atent, că în calitate de viitor domnitor al monarchiei are datoria sĕ se căsĕtoréscă, moștenitoru de tron a rĕspuns:

— Voința mea nestrămutată este, sĕ iau de nevastă nu mai pe cine iubesc, și *acésta este contesa Chotek.*

— Și renunți la tron?

— La nici un cas nu! Dér n'a ḑis însu-și Majestatea Ta, că domnitorul voind sĕ-și alégă soțiă, nu trebue sĕ-și bată capul cu politica și sĕ urmeze șopta inimei.

Monarchul nu rĕspunse, dér peste câte-va óre foia oficială a publicat hotărîrea împĕratului cu privire la strămutarea archiducelui în Budweis, pe motiv de a-se perfecționa în serviciu. Archiducele a rĕmas surprins, dér s'a supus și a mers în Budweis.

Și aici însĕ s'a întêlnit cu contesa Chotek, care își visitase rudeniile, pe familia Schwartzenberg, în castelul din Kruma, vecin cu Budweis. Sçirea visitei a pĕtruns până la curte și atunci s'a rĕspândit primul svon despre bóla archiducelui, ce și-ar fi contras'o în vila umedă. Tot atunci s'a vestit, că archiducele trebue sĕ abḑică la tron și sĕ mérgă în strĕinătate pentru a-se restaura.

Archiducele s'a și dus, însĕ nici depărtarea și timpul n'au fost în stare a stînge schînteia iubirei din inima lui.

Notăm, că amĕnuntele acestea le dă cronicarul intim al celor ce se petrec la curte.

## Rĕsboiŭ în China.

Cu data de 25 Iunie s'au dat următórele sciri mai însemnate despre evenimentele din China:

Viena, 25 Iunie. Ultimele sciri sosite din China au alarmat fórte mult cercurile oficiale din Europa. Atitudinea ostilă strĕinilor a prinţului *Tuan*, distrugerea Tien-Cinului şi ambasadelor, proporţiile înspăimêntătóre, pe cari le-a luat revolta Boxerilor şi a trupelor regulate chinesesci, *vor necesita nouĕ tran-porturi de trupe internaţionale în China.*

Cu tóte, că caută sĕ evite un rĕsboiŭ, faţă însĕ de complicitatea cu rĕsculaţii a Chinei oficiale şi a situaţiei estrem de grave pentru strĕini, se dă ca sigur, că *puterile vor adresa un ultimatum guvernului din Peking.*

Berlin, 25 Iunie.. „Lokalanzeiger" primesce din Petersburg următórele: *„Novoje Vremja"* publică o telegramă din *Vladivostok*, dicênd, că *situaţia în China se înrăutăţesce în continuu.* Rĕscóla se estinde pe teritorii tot mai mari şi acum *se manifestă şi în ţinuturile sudice.* Muncitorii din *Shanghai* s'au pus în grevă; corăbiile nu pot fi pornite, fiind-că nu sunt muncitori, cari sĕ încarce mărfurile. Şi aici rĕscóla póte isbucni în tot momentul.

Colonia, 25 Iunie. După informaţiunile *„Gazetei de Colonia"*, cercurile oficiale din Londra încep a fi serios îngrijate. Din Hongkong, Cifu, Shanghai şi alte oraşe chinese sosesc sciri fórte îngrijitóre pentru sórtea strĕinilor şi se tem, că trupele europene nu vor fi în stare a apĕra pe Europeni. Din *Calcutta* se anunţă, că în curênd o armată de 10,000 va pleca din India în China.

Londra, 25 Iunie. Corespondentul din *Cifu* al lui „Daily Mail" anunţă următórele: Aud, că generalul *Iansikai*, guvernorul din Santung, care are sub comanda sa o trupă de 10,000 soldaţi înarmaţi cu pusci Mauser şi cu tunuri Maxim, a primit în 15 l. c. ordinul, *sĕ plece cât mai curênd la Peking.*

Paris, 25 Iunie. Trupe din armata regulată chinesă în numĕr mare se găsesc la spatele portului Taku şi *amenință forţele europene*, cari au ocupat forturile portului. Chinesii şi-au îndreptat tunurile asupra oraşului gata sĕ încépă bombardarea.

*

Despre pericolul în care se află strĕinii din Peking se telegrafézĕ din *Shanghai*: Strĕinii din Peking trăiau încă Miercuri, însĕ dintre edificiile ambasadelor n'au rĕmas întregi, decât edificiile ambasadelor: austro-ungară, belgiană şi englesă. *Tóte celelalte au fost nimicite prin incendiu.* — Tot din *Shanghai* se anunţă, că trupe chinese au împresurat ambasadele, nu le-au atacat, dér vor sĕ înfrângă pe locuitorii lor prin fóme. Un Chines, care a părăsit Pekingul în 16 l. c. spune, că Boxerii au ucis pe principele imperial Sing şi au dat foc părţilor de sud ale oraşului, adecă *şi cartierului strĕinilor.*

*

Din *Paris* se telegrafézĕ, că evenimentele din China preocupă tóte cercurile politice şi comerciale. Imprejurarea, că din China sosesc sciri fórte contradicĕtóre, neliniştesce cercurile conducĕtóre. Ministru de esterne *Delcassé* a declarat unui deputat: „Aşi da 500,000 de franci, décă dela representantul nostru din Peking aşi căpĕta măcar un rĕnd".

## SCIRILE DILEI.

— 14 (27) Iunie.

**Esamenul de maturitate** *la şcóla comercială superióră română din loc* s'a terminat adi. S'a ţinut sub presidiul d-lui protopresbiter *Vasile Voina*, ca comisar consistorial, şi în presenţa d-lui director *N. Putnoky*, ca representant al ministrului de instrucţiune şi a d-lui *I. Fekete*, director, ca representant al ministrului de comerciu. Admişi la esamenul oral de maturitate au fost cu totul *20* de inşi dintre cari au fost declaraţi *maturi* cu *fórte bine 2* inşi: *G. Domilescu, E. Comşa*; cu *bine 6* inşi: *R. Dâmboiŭ, A. Fătuleţ, I. Goia, S. Negru, I Pop, I. Proca*; *maturi* 10 inşi: *A. Bena, E. Cioran, F. Comanescu, S. Damian, M. Motoc, T. Peştean, G. Preşmerean, Gr. Sândian, N. Sasu, G. Vasu.* Avisat la emendarea esamenului dintr'un obiect în Septemvre a fost unul, din 2 obiecte asemenea unul.

**Daruri generóse pentru şcólă şi biserică.** Dintr'un raport, ce-l primim din Ocna Deşului, publicăm pentru adi următórele: „Atât din vorbirea ţinută de Mgn. D-n canonic-prepos. Ioan *Papiu* cu ocasiunea înaugurărei nouei şcóle române din comuna *Ciocmun*, făcută în 12 Iunie n. c., cât şi din informaţiile, ce le-am câştigat dela conducĕtorii acelei comune, vin a vĕ împărtăşi, că frumósa şcólă din Ciocman, care a fost înaugurată şi care constă din: sala de învĕţământ, douĕ odăi şi bucătăriă pentru învĕţător si e acoperită cu tinichea, precum şi grădina, pe care s'a edificat, este o jertfă adusă de fostul paroch şi protopop al acestei comune, actualul canonic în Gherla *Ioan Ilieş.* Jertfa adusă de dênsul face *cel puţin 3000 corone.* Poporul a contribuit numai cu căratul materialului. Pot sĕ constat cu asta ocasiune, că dela înfiinţarea diecesei române gr. cat. a Gherlei, Rev. D-n I. Ilieş e singurul canonic, care a adus aşa frumósă jertfă pentru poporul, pe care l'a păstorit. Afară de acestea a mai dăruit acelaşi generos bărbat o grădină oficiului preoţesc şi 62.000 cărămidi arse spre folosul nouei biserici, ce are sĕ se edifice. Am mai înţeles dela curatorul primar, că D-l *Br. Jozsika*, mare proprietar în acea comună, a dăruit o grădină, care e în nemijlocită apropiere de şcólă. Nu vréu sĕ laud, căci faptele vorbesc de sine".

**O agresiune sĕlbatică şovinistă** s'a petrecut în Arad Duminecă séra la restaurantul „Crucea albă". Pe când la o masă petreceau şi conversau românesce trei domni şi o damă, cădù între ei de-odată un pahar de şampaniă, ce fusese aruncat dela o altă masă vecină, la care se afla o numĕrósă societate maghiară. Unul dintre óspeţii români, d-l Ioan Moldovan, se duse atunci sĕ céră esplicare dela vecinii agresivi. Un anume Magyari, fiiul unui fabricant, îi rĕspunse brusc, că el însuşi a aruncat paharul. Moldovan îi dise: „ne vom trage séma" şi plecà spre masa sa. Abia făcù însĕ câţi-va paşi şi fù atacat pe la spate de Magyari. Atunci Moldovan se întórse şi-i trase lui Magyari douĕ pălmi, cu cari îl culcà la pămênt. Acum întrevenirà cei dela mesele vecine, se iscà o luptă înverşunată, mese şi scaune fură rĕsturnate, sticle şi paharĕ sparte. In mijlocul învălmăşelei scóse un revolver din busunar şi slobodì un foc din el, dér nu nimerì. Spaimă şi grózĕ cuprinseră pe cei din restaurant, dintre cari cei mai mulţi o luară la fugă. Foilor unguresci dela Arad nu le dă mâna sĕ se laude cu acest esemplu de înfrăţire, cum se lăudau cu înfrăţirea dela banchetul episcopului Goldiş; din contră se silesc a face lucrul muşama, presentând în colori nevinovate ceea ce s'a petrecut.

**Logodnă.** Ni-se anunţă fidanţarea d-lui *Dr. Valeriu Branisce* cu d-na *Maria N. Popovici* din Braşov. — Felicitările nóstre cordiale.

**„Partida poporală" în Sĕcuime.** Organul partidei poporale „Alkotmany" anunţă cu multă bucuriă, că acéstă partidă a prins rădĕcini şi în Ardeal. Dovadă faptul, că pe diua de 29 Iunie n. c. sunt convocate în Sĕcuime douĕ meetinguri deale partidei poporale: unul în Giurgeu-Ujfalu, al doilea în Giurgeu-Csomafalu, ambele în comitatul Ciucului. La aceste meetinguri vor vorbi deputaţii: Dr. Fr. Major, I. Molnar, Ios. Farkas etc.

**Osîndirea unui falsificator de vinuri.** Unul dintre falsificatorii de vinuri dela Agria, anume „patriotul" Fischer Simon în forul prim a fost osîndit pentru întroducerea în comerciu de vinuri false la 600 cor. pedépsă principală, alte pedepse secundare şi la publicarea sentinţei în diare. Dér ce sĕ vedi? Jupânul Fischer, în loc de a se bucura, că a scăpat cu nimica tótă, s'a apucat şi a înaintat recurs; ce-i mai mult, în favorul lui Fischer au înaintat recurs şi membrii comisiunei pentru controlarea vinurilor, sigur, că vor fi sciind ei pentru ce s'au simţit datori sĕ facă acésta gheşeftarului Fischer. Dér fişpanul, ca for de a doua instanţă, nu numai, că n'a redus pedépsa, dér a înăsprit'o, căci a declarat pe Fischer vinovat şi pentru *fabricarea de vin fals* şi pe basa asta pe lângă amendarea de mai sus l'a osîndit la alte 600 cor. şi la *30 dile temniţă*, fără a se permite rescumpĕrarea cu bani a temniţei. Temniţa mai e ce e, dér amenda e o nimica pentru Fischer, care şi-a câştigat „renume" în tótă ţéra cu vinurile lui falsificate. Câte mii şi deci de mii n'o fi înşelat el până a ajuns la „renumele", ce 'şi-l'a câştigat, şi totuşi pedépsa îi este atât de mică!

**Cununiă.** D-l *T. V. Păcăţianu*, şef-redactor al diarului „Tribuna" şi-a serbat Dumінecă în 24 Iunie n. cununia în Bobohalma, cu d-na *Silvia Pop*, vĕd. *Circa.*

— D-l *Nicolae Hidu* căpitan în regim. de inf. ces. şi reg. Archid. Ludovic Victor Nr. 65 s'a căsĕtorit cu d şóra *Ana Resic* de *Ruinenberg* din Krems.

**Exitus.** Sâmbătă în 17 (30) Iunie se va ţiné din partea maturisanţilor români dela gimnasiul şi şcólele comerciale din loc obicinuita petrecere cu dans *„Exitus"*, în sala hotelului „Orient", la care publicul român din loc şi împrejurime e rugat a participa. — Invitări speciale nu se trimit. Intrarea: 2 cor de persónă; 5 cor. de familiă. Inceputul la 8 óre séra.

**Atentat în contra unui canonic.** Din Cinci-biserici se telegrafézĕ cu data 24 Iunie: Adi la 3 ½ óre după amiadi canonicul Iosif Pozsgay, camerar papal, rector al seminariului episcopesc, se pomenì în odaia sa cu croitorul *Potay* Mátyás, furnisorul de reverendi pentru clerici, căruia rectorul voise, sĕ-i refuse pentru viitor acest favor, deóre-ce de repeţite-ori a întârdiat cu esecutarea comandei. Croitorul s'a rugat de iertare, dér fiind-că de atâtea-ori nu s'a ţinut de cuvênt şi a întârdiat cu furnisarea, canonicul Pozsgay n'a cedat cererei lui. Atunci Potay scóse un revolver şi slobodì trei glónţe. Un glonţ găurì canonicului obrazul, altul îl nemerì la braţ, ér al treilea nu-l atinse de loc. Intr'aceea Potay împuşcà de 2-ori asupra sa. Rănile canonicului nu ameninţă viéţa, rana atentatorului însĕ îi va aduce necondiţionat mórtea.

**Inmormêntarea lui Muraview.** Din Petersburg se anunţă, că rĕmăşiţele pămêntesci ale contelui Muraview au fost transportate Dumінecă în claustrul Sergius de lângă Petersburg. După serviciul funebral, toţi miniştrii au dus cosciugul la catafalc, unde aştepta corpul diplomatic. Imormêntarea lui Muraview s'a făcut alaltăeri, present fiind şi Ţarul Nicolae.

**Recolta în strĕinătate.** In *Francia* timpul frumos din urmă a putut repara întru cât-va pagubele pricinuite astă-érnă recoltelor. Cu tóte acestea resultatele recoltei vor lăsa de dorit. — In *Algeria şi Tunis* secerişul e în toiul lui şi atât orzul, cât şi ovĕsul sunt în condiţiuni escelente. — In *Germania* sĕcara lasă de dorit, grâul este mai bun. — In *Anglia, Belgia, Olanda* şi *Elveţia* recolta este mijlocie, ér în *Spania* şi *Portugalia* ploile cădute la timp asigură o recoltă bună. — In *Italia* recoltele sunt favorabile. — In *Rusia* este o situaţiă din cele mai neplăcute. Seceta în departamentele de sud inspiră nelinişte, mai cu sémă în privinţa orzului şi sĕmĕturilor de in, precum şi pentru grâu. Décă va fi o plóiă mai bună, lucrurile se pot repara. — In *România* recolta promite mult. In special rapiţa e splendidă. Décă timpul continuă a fi bun până la ridicarea ei, cantitatea de rapiţă română va fi apróре de 300.000 tone, ceea-ce representă o cantitate, care îndoesce cu puţin trebuinţele Europei pentru un an întreg. Numai pentru rapiţă vor întra 60—70 milióne lei în aur. — *Turcia* şi *Bulgaria* au recolta în condiţiuni bune. — In *Statele-Unite*, căldurile tropicale pricinuesc pagube, cari nu s'au estimat încă. — In *Republica Argentina* se face culesul porumbului, care lasă de dorit. Grâul este esportat în mod regulat, cu deosebire espediţiile pentru Europa atinseseră 80.000 tone pe săptĕmână, acum ele au scădut la 25.000.

**Liferare.** Camera comercială şi de industriă din loc, face cunoscut, că economatul oficiului postelor si de telegraf din Budapesta publică concurs pe cale de oferte pe 3, eventual 5 ani, pentru liferarea de diferite postavuri pe séma uniformei amploiaţilor subalterni dela postă şi telegraf. Terminul de concurs este până la 4 Iulie n. c. Detalii se pot căpĕta la biroul sus numitei camere.

## Programa şcólei Asociaţiunei.

Primim din Sibiiu a XIV programă a şcólei civile cu internat şi drept de publicitate a Asociaţiunii pe an. scol. 1899—1900, publicată de Dr. Vasile Bologa, director.

Programa cuprinde: Aperceptiunea învĕţământului, un studiu de directorul Bologa; Act de recunoscinţă lui Dima. E actul de recunoscinţă, ce 'i se presentase d-lui G. Dima din partea corpului didactic al şcólei de fetiţe cu ocasiunea depărtărei sale din Sibiiu. Urméză un discurs rostit la încheiarea anului scolastic 1898—1899 de Dr. V. Bologa, şi alt discurs rostit tot atunci de delegatul comitetului central N. Ivan. In fine urméză sciri scolare, din cari însemnăm următórele:

Personalul *scolei* e compus din: 1 director, 2 învĕţători, 2 învĕţătóre. Apoi 2 catecheţi şi 6 instructori. Personalul *internatului* constă din directorul, care este şi al scólei, apoi directóra, medicul de casă, ér ca ajutóre o guvernantă şi douĕ bone.

Eleve imatriculate în anul scolar 1899—1900 au fost: în cl. I 17, în cl. II 21, în cl. III 20; în cl. IV 23; ér în cursul complementar au fost 10. La olaltă 91. Intre acestea vedem fetiţe de prin tóte comitatele ardelene; se află printre ele 7 din România, ér din Bucovina nu se mai află nici una. Causa este a-se atribui împrejurărei, că acum şi fraţii Bucovineni au scólă, în care pot sĕ-şi crescă bine fetele lor. In *internat* au fost 37 eleve.

## Inseratele dela 1 Iulie n. încolo.

Scim, că legea, prin care începênd dela 1 Iulie st. n. se casséză timbrul pe anunţuri, ce se încassa până acum din partea statului, a fost sancţionată.

Acel timbru de 30 cr. pentru ori-ce inserat, fiă cât de mic şi neînsemnat, scumpea anunţurile în mod simţitor, mai ales pentru publicul cel mare cu mai puţină dare de mână. Din causa acésta cei mai mulţi, din provincià mai cu sémă, şi din oraşe, ne mai vorbind de comunele rurale, nu se foloseau de mijlocul anunţării prin diare a ofertelor şi cerinţelor lor etc. Lucru, care, vĕdênd ce mare desvoltare a luat publicarea de anunţuri în ţĕrile apusene şi mai apróре de noi în Austria, nu puté sĕ fiă, decât în paguba micei comunicaţiuni şi micului comerciŭ în sînul publicului. In Austria de es. economii dela sate anunţă prin diare în rubrica aşa numitelor mici inserate, că au de vêndare tot felul de póme şi în ce cantităţi, unt, pasĕri, fên, grâne etc. etc.; ér în oraşe, décă cineva caută, ori vrea sĕ vêndă séu sĕ cumpere ceva, îndată inseréză douĕ-trei rênduri pentru 20—25 cr. între micile anunţuri, şi pe calea acésta ajung mai grabnic şi mai sigur la ţintă.

De-aci încolo, desfiinţându-se taxa de timbru, s'a făcut posibil şi claselor mai serace, ca sĕ se pótă folosi de inserarea prin diare în tóte casurile de trebuinţă în rubrica micelor anunţuri. Ceilalţi, cari vor anunţa, ca până acuma în estensiunea dorită, asemenea au marele avantaj de a

economisi timbrul, ce sě plătea pănă acum, şi care numai la publicare de 3 orĭ a unui anunţ făcea 90 cr.

Atragem atenţiunea publicului nostru cetitor asupra acestei însemnate schimbărĭ, care în urma legei, ce delătură timbrul pe anunţurĭ, se sěvêrşesce în favorul publicului de tóte clasele, în ce privesce uşurarea de a comunica cu marele public în totdéuna când se ivesce cea mai mică necesitate prin inserare în diare.

## Ultima espediţiune în China.

Scirile dramatice sosite din China, au făcut ca diarele occidentale sě se ocupe de ultima espediţiune europénă în China în anul 1860, când Anglia şi Francia au făcut împreună o espediţiă militară, ale cărei amĕnunte sunt aprópe cu totul uitate astădĭ.

Un incident fără importanţă, confiscarea unei bărcĭ, a făcut în 1857 pe admiralul Seymour, comandantul bastimentelor englese, carĭ staţionau la Canton, sě atace acest oraş. Orĭ-cât de inferióre erau armele chinese — arcurĭ şi puscĭ cu fitil — forţele englese, de altfel puţin numěróse, au fost respinse şi admiralul constrîns sě se retragă. Guvernele frances şi engles au hotărît atuncĭ sě procedeze împreună şi Canton a cădut în puterea aliaţilor la 29 Decemvre 1857. Étă acum resumarea acestor evenimente:

La 27 Iunie 1858, basele unui tratat de pace au fost stabilite la Tien-Cin şi s'a convenit ca el sě fiă ratificat la Peking.

Un an a trecut în încetinéla şi tergiversările clasice ale diplomaţiei chinese; în fine miniştrii Franciei şi Angliei, d-nii de Bourboulone şi Bruce, ducěndu-se spre Peking, au sosit la forturile Pei-Ho, la 20 Iunie 1859 cu o escradă de 7 bastimente cu vaporĭ, 10 canoniere şi 2 transporturĭ comandate de admiralul Hope. Fluviul era închis prin estacade formidabile.

Admiralul Hope a ordonat atacul, după patru dile de pregătirĭ. Lupta a durat 2 dile, 24 şi 25 Iunie, şi a fost teribilă. Cu tot eroismul ofiţerilor englesĭ şi francesĭ, a căpitanului de fregată Tricault mai cu sémă şi a marinarilor celor douě ţěrĭ, a trebuit, după o debarcare din cele mai ucigĕtóre, sě se sune retragerea.

Mai mult de 450 de Englesĭ, printre carĭ admiralul Hope şi 15 Francesĭ, printre carĭ comandantul Tricault, fuseseră scoşĭ din luptă: bastimentele, tóte avariate, au fugit la Shanghai.

Atuncĭ a fost hotărîtă espediţiunea. Corpul espediţionar frances numěra 7840 ómenĭ cu 30 diferite tunurĭ, ér cel engles 12,000 ómenĭ şi 4 baterii de artileriă.

Cele douě armate au sosit în Maiŭ şi Iunie 1860; la 2 August au întrat la Pe-Tang, în fundul golfului Petcili, şi la 14 August în forturile din Pei-Ho.

Tocmai la 13 Octomvre aliaţii au întrat în Peking după lupte serióse la Ciang-Kia-Uang şi Pa L-Kao. Dér riscaseră cele mai marĭ pericole, căcĭ nimic n'ar fi fost mai uşor, decât sě li-se tae comunicaţiunile şi sě-i lipséscă prin urmare de orĭ-ce aprovisionare.

Décă generalul tătar San-Ko-Li-Tsiu ar fi sciut sě se folosésca de hordele sale de cavaleriă, e sigur că trupele aliate s'ar fi găsit în cea mai critică posiţiune, dér Chinesilor nu le lipsea curagiul de a mai lupta, ci cunoscinţele strategice cele mai elementare.

Generalul şef frances nu-şĭ făcea ilusii asupra pericolelor situaţiei sale. Intraţĭ în Peking, soldaţii francesĭ riscau sě nu mai iasă. Iérna înainta şi trupele puteau sě fiă isolate de flotă, departe 200 de chilometri, fără muniţiunĭ şi hrană, în mijlocul unei populaţiunĭ imense.

Şeful armatei francese a căutat sě grăbéscă semnarea tratatului de pace. Englesii s'au arătat şi mai nerăbdătorĭ, ameninţând guvernul chines cu incendiarea palatului imperial, décă la 23 Octomvre totul nu era terminat, şi pentru a sprijini ameninţările lor, au dat foc palatului de vară.

A doua di, 20 Octomvre, Chinesii au primit tóte condiţiunile învingětorilor şi tratatele au fost semnate la 24 şi 25 Iunie de principele Kong, fratele împěratului.

Espediţiunea a fost astfel terminată cu fericire după un an, nu însě fără sě se fi riscat marĭ pericole. In ce privesce cheltuelile, numai pentru corpul espediţionar frances ele au fost de 80 de milióne.

Diarele strěine, analisând condiţiunile de astădĭ din China, arată că acum lucrurile nu se vor puté aranja aşa de uşor ca la 1860.

## Introducerea artei tipografice în România.

*Notiţe istorice prelucrate după Dr. Gaster, Odobescu, Haşdeu, Xenopol şi Cipariu, de* ***Ioan Weis,*** *tipograf-editor*

cu ocasiunea jubileului de 500 de anĭ al nascerei inventatorului Ioan Gutenberg

11 Iunie 1900.

— Fine. —

Alăturea cu Metropolitul Dositheiu din Moldova, care şi dênsul, ca şi Antim, scria şi tipărea în multe limbĭ, represintă apogeul desvoltării literare din secolul XVII. (1704).

Episcopul de Buzěu Chir Damaschin, de origine transilvănean, este renumitul tipograf din timpul lui C. Brâncoveanu, care a tipărit Apostolul din 1683.

Pe lângă aceste tipografii, în carĭ precum am pomenit, se tipăreau şi cărţĭ slavone, grecescĭ şi chiar arabe, mai înfiinţă episcopul Mitrofan (1691) o tipografiă la Buzěu, unde se tipări „Pravoslavnica mărturisire“. Dér acea tipografiă se desfiinţă îndată după mórtea lui.

Mai norocósă a fost tipografia dela Rîmnic, înfiinţată de *Anthim* Ivireanul la 1707, care susţinută de episcopĭ luminaţĭ, urmaşii lui Anthim, ţinù pănă la 1787. Decădù şi la 1813 se desfiinţă.

Tóte aceste tipografii din secolul XVIII, cu puţine escepţiunĭ, au părăsit forma měruntă şi au adoptat litera veche mai grasă şi mai compactă. Numai pentru cărţĭ cu un format mai mic, cum e de pildă Ceaslovul dela 1745, tipărit în Rîmnic, s'a păstrat acea formă de litere.

Altă tipografiă a familiei *Văcăreştilor* a esistat în Bucurescĭ la 1787, care şi ea nu ţinù mult.

Cum se întêmplase cu douě sute de anĭ îndĕrĕt, aşa vine şi acuma pe la sfîrşitul secolului XVIII o impulsiune nouă din Transilvania. *Samuil Clain, Şincai, Petru Maior* şi alţii încep a-se ocupa într'un mod sciinţific de originea neamului românesc şi de limba română. Acea mişcare intelectuală se pregătesce şi acolo cu încetul şi se manifestă mai ales prin producţiunĭ literare, de un caracter estetic şi literar, deosebindu-se de cel esclusiv religios al veacului trecut.

Acum încep a-se tipări şi poesii, gramaticĭ şcl. şi teascurile tipografice din Viena, Sibiiu, Blaşiŭ, apoi şi Pesta, asortate cu litere cirilice, scot cărţĭ românescĭ. Caracterul literilor devine mai elegant, se subţiéză şi se desvoltă într'o varietate interesantă.

In una se deosibesce însě acéstă epocă tipografică de cea vechiă; că acum a ajuns o artă mecanică, de care se ocupă numai specialĭ, pe când mai înainte erau *înşi-şĭ Episcopĭ şi Metropoliţĭ zeţarĭ.* Atuncia era *arta nobilă*, acuma este unul din factorii economiei naţionale.

Pe la 1800 se înfiinţă tipografia cea mare dela Neamţu, care a păstrat vechia tradiţiune tipografică, atât în forma literilor, cât şi în modul de-a tipări. Dér s'au întrodus şi inovaţiunĭ destul de însemnate, între altele se întrebuinţéză xilografii měrunte pentru împodobirea textului. *Metropolitul Grigorie*, care înainte de-a ajunge Metropolit era stareţ la mănăstirea Némţului, a adus la Bucurescĭ o sumă de astfel de xilografii, lucrate de părintele Symeon la 1819, şi le-a întrebuinţat ca podóbe în jurul textului şi la începutul capitolelor ale unui *Acatihster* tipărit în Bucurescĭ la 1823.

In tipografia Némţului, adĭ părăsită de tot, s'a tipărit un număr fórte însemnat de cărţĭ, dintre carĭ acele făcute sub îngrijirea *Metropolitului Veniamin* al Moldovei, se disting şi prin frumuseţe şi esactitatea limbei.

In *Bucurescĭ* se înfiinţă la 1818 tipografia *„privileghiată“* de către *Răducan, Clinceanu şi Dimitrie Topliceanu*, care tipografiă se mai supra-numi „dela Cişmeaua lui Mavrogheni“, care însě nu ţinù mult. Aci se tipări „Pravila lui Caragea“.

Mai mult importantă a devenit tipografia fondată de Eliade la 1830, care ar servi în primul rang la tipărirea de cărţĭ didactice, *Curierul român 1829 şi publicărĭ oficiale*; apoi cea dela *Sf. Sava* înfiinţată séu reînfiinţată pe la 1835.

O schimbare mare în forma literilor se făcù prin venirea lui *Carcalechi* la Bucurescĭ. Tipografia cirilică din Viena, unde tipărise Văcărescu Gramatica sa (1774), apoi Molnar (1788), era în posesiunea lui *Kurzbek*.

Dela dênsul trecù pe la 1793 în stăpânirea lui St. Novacovicĭ, care o vêndù k. tipografii a Universităţii din Pesta, unde apărură în curs de 40 de anĭ multe cărţĭ române, între altele şi Lexiconul în patru limbĭ de P. Maior şi alţii. Aci era mai târdiu *Z. Carcalechi* tipograful cărţilor române, şi de aci a venit la Bucurescĭ, unde unindu-se cu *Valbaum* şi *Pencovicĭ*, înfiinţéză la 1834 o nouă tipografiă. Forma literilor se asémĕnă însě mai mult cu cele din tipografia Bart, apoi *Gött* în *Braşov* şi de *Closius* din *Sibiiu*, decât cu cele elegante din Pesta şi Viena.

Vine acuma epoca reformei, în care literile cirilice sunt înlocuite încetul cu încetul prin litere corĕspundĕtóre latine. Acest progres se póte uşor constata, mai ales în revistele de pe-atuncĭ, aşa în Curierul de ambe-sexe a lui *Eliad*, în Magasinul istoric al lui Laurian şi Bălcescu, unde un volum nu mai era întocmai aşa tipărit ca celalalt. Pănă târdiu s'au menţinut literile cirilice şi chiar frumóse în tipografia lui Anton Pan, care îşĭ tipărea singur lucrările sale, şi pe lângă acésta şi alte cărţĭ, mai ales bisericescĭ.

* * *

De atuncĭ a luat arta tipografică un avênt puternic la noi în ţéră, decimĭ de tipografii lucréză în tóte unghiurile ţĕrii la deşteptarea şi desvoltarea poporului, fiind mijlocitorul cel mai puternic între gând şi fapt, aducênd şi rĕspândind curentul literar şi cultural.

## Originea viei.

De când datéză via, de unde vine? Opiniunea în general admisă pănă acum era, că Phenicienii au adus'o mai întâiŭ de pe malurile Mărei Negre şi o introduseră în Grecia, în Sicilia, în insulele Arhipelagului, în Italia şi Galia. Despre primele origine ale vinului nu se scia nimic, nicĭ măcar aproximativ.

Opinia acésta era greşită. Via e mult mai veche decât se crede de obiceiŭ. Ea esista înainte de *Elephas antiquus.* Saporta a constatat fiinţa ei în terenurĭ quaternare de pe lângă Aix. Planchon a găsit urme de vie în quaternarul inferior de pe lângă Montpellier. Se găsesc asemenea urme, foi, aracĭ etc. la Sezana, în Şampania, datând din epoca terţiară, perióda eoceană. Pe vremea aceea trăiau animale gigantice, dispărute adĭ.

După d-l G. de Mortillet, locul original al viei e sudul Franciei şi nordul Italiei, în genere basinul nordic occidental al Mediteranei. Ea datéză din perioda cea mai veche a epocei terţiare, ceea-ce i dă o vechime din cele mai respectabile.

Din causa acestei vechimĭ, via e rĕspândită în regiunile cele mai depărtate una de alta. Afară din Mediterana, o găsim în Asia occidentală temperată, în regiunea Caucasului, în Armenia, la sudul mărei Caspice, în Cabul, în Caşemirul din India. Varietăţile ei descrise ating cifra de 200.

S'au găsit sîmburĭ de strugurĭ lângă Parma, în terenurile din vêrsta de bronz; precum şi pe malul drept al Padului. Sîmburii ceia erau fórte marĭ şi aparţineau de sigur unor vii sĕlbatice, căcĭ sîmburii viilor cultivate, carĭ provin dela Pompei, sunt mult mai micĭ.

Datele istorice confirmă marea antichitate a viei.

Egiptenii cunosceau via şi vinul. S'au descoperit diferite representaţiunĭ ale viei şi vinului în mormintele imperiului vechiŭ egiptean, mai ales în mormêntul lui Phtah-Hotep, persónă însemnată, care trăia sub a IV-a dinastiă, sunt acum mai bine de 6000 anĭ. Fabricaţiunea vinului în epoca aceea era fórte înaintată, de vreme ce se vĕd desemne, representând culesul şi pritocitul.

Se culegeau strugurii într'un paner lat, ce-l ţineau în mână; conţinutul panerelor era turnat într'un coş mare. Pe acesta îl duceau pe umere şi turnau strugurii din el într'o bute mare, drept-unghiulară. Strugurii erau călcaţĭ cu piciórele şi zama eşia pe nisce orificii laterale. Vinul era cules în amfore de pămênt, unse cu reşină, orĭ păcură.

Egiptenii preparau şi vin cald. Il ferbeau în nisce căldărĭ marĭ şi-l filtrau prin o pânză întinsă ca un hamac. De sigur, că acest mod de fabricaţiune deja înaintată şi datând de acum 6000 de anĭ dovedesce, că vinul are o origine mult mai veche.

Palestina era un fel de mahala a Egiptului; Ebreii cunosceau vinul din cea mai mare antichitate, după cum ne arată legenda cu Noe. Décă cercetăm cărţile vechĭ ale Indiei, nu găsim nicĭ o menţiune despre vie.

D-l de Mortillet susţine, că estinderea viei a mers contrar de ceea-ce se crede, dela Occident spre Orient, din sudul Franciei şi din Italia în Egipt şi de acolo mai departe în Orient.

Vinurile cele mai renumite ale antichităţii proveneau din Grecia. Homer citéză Proconeanul din teritoriul Smyrnei, Maroneanul din Tracia. Acest din urmă vin a fost fatal lui Polyphem; Odysseu îl îmbată cu dênsul şi-i scóse apoi un ochiŭ. Virgil spune, că cel mai bun vin era vinul din Phanea, în Grecia. Dér, putem sě-l credem.

In orĭ-ce cas, anticii nu sciau nimic de provenienţa viei. Atribuiră lui Bacchus, apoi lui Icar descoperirea ei. De abia Caton cel bĕtrân (232—147 a. Chr.) ne dă date positive de cultura viei şi arta de a face vin. El consacră cestiunei 22 capitole în cartea sa: *De re rustica.*

## ULTIME SCIRI.

**Shanghai**, 26 Iunie. In Pei-Tai-Ho şi San-Hai-Kvan au debarcat Cazacĭ, ocupând amêndouĕ localităţile.

**Cifu**, 26 Iunie. După scirĭ sosite aicĭ, *3000 de soldaţĭ Chinesĭ* au plecat din Taku la Tien-Cin în ajutorul trupelor şi Boxerilor de acolo.

**Londra**, 26 Iunie. *Ruşii au fost închişĭ la Tien-Cin de Chinesĭ.* Au cădut *180 Ruşĭ*, multe tunurĭ şi provisiunĭ au cădut în mânile Chinesilor. Au cădut şi *11 Americanĭ.*

**Berlin**, 26 Iunie. O telegramă a consulului german din Cifu dice, că admiralul *Seymour* dimpreună cu ambasadorii *se află la 20 chilom. de Tien-Cin*, unde Boxerii şi trupele chinese l'au strîmtorat rĕu.

**Hongkong**, 26 Iunie. Trupele din Maco stau sub arme. Guvernatorul din Maco a trimis arme portughesilor din Canton, fiind-că şi aicĭ e în ajun a isbucni rĕscóla.

**Londra**, 26 Iunie. După un raport din *Shanghai*, trupele chinese adunate în jur de Peking se urcă la considerabila cifră de 360,000 cu 300 tunurĭ Creusot, 18 Krupp şi 150 Maxim.

## Literatură.

In legătură cu „Predicele pentru Dumineci şi Sĕrbătorĭ“, de Dr. *Em. Elefterenos* a apărut de acelaşĭ autor şi partea a doua: ***„Predicĭ ocasionale şi funebrale“,*** care se estinde pe 220 pag. şi conţine 11 predicĭ pentru cununii, alte 13 predicĭ pentru diferite ocasiunĭ (la sânţirea de bisericĭ, la instalărĭ de parochĭ şi protopopĭ, la presentarea pentru prima-óră a preotului înaintea credincioşilor; discurs la terminarea anului scolastic etc.) Predicĭ pentru înmormêntărĭ (la bărbaţĭ şi femei de diferite etăţĭ şi condiţiunĭ). Costă un esemplar *3 cor. 50 banĭ.* trimis franco şi se póte procura dela Tipografia „A. Mureşianu“ din Braşov.

*

În editura „Tipografiei“, societate pe acţii în Sibiiu, a apărut: ***„Carte pentru toţĭ“,*** întocmită după ideile lui Sam. Smiles, de Teodor V. Păcăţian. Preţul 40 banĭ (plus 5 b. porto). E o cărticică cu poveţe fórte folositóre despre muncă şi sîrguinţă-obicĭnuinţa de a chivernisi; lipsa de îngrijire; buna rĕnduielă; regulele chiverniselei. Limbagiul e uşor şi la înţelesul poporului.

**Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov,**
se pot procura următórele cărţi:

### Scrieri economice.

*Pentru economii de vite* este de nepreţuit folos marele şi valorosul op **Zootechnia** séu cultura generală şi specială a vitelor, de *Dr. George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră din Bucurescĭ (Herĕstrĕu). Deşi am anunţat încă de astă-tómnă apariţiunea acestui preţios op, el n'a străbătut până acum în părţile de dincóce de Carpaţĭ. Adĭ însĕ se găsesce în deposit la Tipografia „A. Mureşanu" în Braşov şi se póte trimite imediat orĭ cui îl cere. „*Zootechnia*" este partea a treia din „*Manual de agricultură*" al d-lui Maior, care a fost atât de călduros apreţiat din partea întregei presse române şi premiat şi din partea Academiei Române. „Zootechnia" cuprinde *779 pag. format mare 4°* cu 225 figurĭ şi costă 8 coróne (cu posta recomandat 8 cor. 50 banĭ). Recomandăm economilor noştri de vite acéstă bogată scriere, până adĭ singură în felul sĕu în literatura română. Din *partea I* a Manualului: **Agrologia** séu „Agricultura generală", 524 pag. à 5 cor., (cu posta rec. 5 cor. 50 banĭ) — şi partea II, „**Fitotechnia**" séu cultura specială a plantelor cu 611 pag. şi 202 figurĭ. Preţul 8 (cor., cu posta rec. 8 cor. 50 banĭ).

*„Cartea Plugarilor"* séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor" etc. scrisă de *Ioan Georgescu*. Tractéză despre legumărit, gunoiŭ, lucrarea pămĕntului, sĕmĕnăturĭ, vierit, pădurit, crescerea cailor, vitelor, galiţelor etc. Un esemplar de 90 pag. costă 25 cr. (plus 3 cr. porto). Acéstă carte a eşit numai acum de sub tipar.

*„Stupăritul"*, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începĕtorĭ şi pentru toţĭ iubitorii de acest ram al economiei, de *Constantin Dimian*, preot în Breţcu. O carte de 164 pag. format mare 8°. Preţul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

*Insoţirile de credit* împreunate cu însoţirĭ de consum, de vêndare, de vierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeinssen. *Ediţiunea a V-a.* Trad. de *Dr. A. Brote.* Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conţine 227 pag. şi costă 80 cr. (Cu posta 90 cr).

*Cele mai de lipsă cunoscinţe despre Legea veterinară* — o carte fórte necesară pentru economii de vite. Editura Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului. Conţine 134 pag. format mare şi costă numai 30 cr. (cu posta 35 cr).

*Cartea stuparilor săteni* de Romul *Simu.* Cu mai multe ilustraţiunĭ în text. Editura Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului. Preţul 40 cr. trimis francat.

*Grădina de legume*, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu e de cel mai mare folos practic şi, pe cât scim, în literatura nóstră de dincóce e singura scriere mai bună în acéstă materiă. Costă 25 cr. (plus 3 cr. porto).

*Vinurĭ din póme*, de *Grigorie Halip*, prof. la şcóla agronomică din Cernăuţĭ. Este o carte de 96 pagine, în care se dau esplicaţii şi invĕţăturĭ amĕnunţite asupra modului, cum este a-se face tot feliul de vin şi must din felurite póme; carĭ póme sunt mai bune pentru facerea vinului şi cum este a-se manipula vinul pentru a avé gust bun etc. Preţul 20 cr. (prin poştă 23 cr.)

*

O carte de legĭ. „Amicul Poporului" îndreptar în cause administrative şi judecătorescĭ *pentru poporul român*" de *Titu Vuculescu*, pretor în Pecica maghiară. Cartea e întocmită la înţelesul ţeranilor, aşa că din ea orĭ-ce plugar, orĭ-ce mĕestru, orĭ-ce om, care scie ceti, póte sĕ înţelégă lămurit, ce-i este după lege ertat se facă şi ce nu; cum are sĕ-şĭ câştige anumite drepturĭ, la cine se se îndrepte cu plângerea orĭ cu rugarea. Costă 50 cr. (cu posta 55.)

*

*„Ţiganiada"*, séu *„Alexandria aĭ Ţigănéscă"*, o prea frumósă povestire scrisă *acum o sută de anĭ* de prea iscusitul *Ioan Budai Deleanu*, ér acum de nou scósă şi pe înţeles întocmită de *V. O.* Acéstă interesantă scriere nu numai că oferă o lectură hazliă şi de mare valóre pentru limba vechiă strămoşéscă, ea conţine şi poveţe fórte folositóre pentru generaţia nóstră de adĭ. Cartea a apărut în editura librăriei Ciurcu din Braşov şi costă *45 cr.* séu 90 banĭ; cu posta 1 cor.

### Cursul la bursa din Viena.

Din 26 Iunie 1900.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4% | 115.60 |
| Renta de corône ung. 4% | 91.10 |
| Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% | 119.65 |
| Impr. căil. fer. ung. în argint. 4½% | 98.80 |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis. | 116.80 |
| Bonurĭ rurale ungare 4% | 90.50 |
| Bonurĭ rurale croate-slavone | 92.50 |
| Impr. ung. cu premii | 158.— |
| Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin | 138.50 |
| Renta de argint austr. | 97.80 |
| Renta de hârtie austr. | 97.40 |
| Renta de aur austr. | 115.80 |
| Losurĭ din 1860. | 134.50 |
| Acţii de-ale Băncei austro-ungară | 17.47 |
| Acţii de-ale Băncei ung. de credit. | 786.— |
| Acţii de-ale Băncei austr. de credit. | 694.50 |
| Napoleondorĭ | 19.32 |
| Mărcĭ imperiale | 118.67½ |
| London vista | 242.45 |
| Paris vista | 96.55 |
| Rente de corône austr. 4% | 97.65 |
| Note italiene | 91.05 |

### Cursul pieţei Braşov.

Din 27 Iunie 1900.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnota rom. | Cump. | 19.04 | Vênd. | 19.08 |
| Argint român. | Cump. | 18.90 | Vênd. | 19.— |
| Napoleond'orĭ. | Cump. | 19.26 | Vênd. | 19.32 |
| Galbenĭ | Cump. | 11.30 | Vênd. | 11.40 |
| Ruble Rusescĭ | Cump. | 127.— | Vênd. | —.— |
| Mărcĭ germane | Cump. | 58.50 | Vênd. | —.— |
| Lire turcescĭ | Cump. | 10.72 | Vênd. | —.— |
| Scris. fonc. Albina 5% | | 100.— | Vênd. | 101.— |

*Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.*
*Redactor responsabil: Gregoriu Maior.*

## Publicaţiune de licitaţiune.

Biserica română gr.-or. cu hramul Sft. Nicolae din Braşov-Scheiŭ şi biserica cu hramul Sft. Adormirĭ din Braşov-Cetate, **vênd pe cale de licitaţie**, prin oferte verbale şi în scris, următórele parcele, locurĭ de clădire, carĭ constitue proprietatea lor şi sĕ află în Braşov-Blumena între stradele Nouă a isvorului (prin care merge Tramwaiul) şi calea fabricei, şi anume:

1) Parcela cu nr. XII în estensiune de 889 m² cu fl. 1·50, ca preţ de strigare.

2) Parcela cu nr. XIII în estensiune de 1180 m² cu fl. 2.— ca preţ de strigare.

Licitaţia pentru vinderea celor două parcele se va ţiné *în 9 Iulie st. n. la 9 óre înainte de amédĭ* în cancelaria Eforiei şcólelor centrale române gr. or. din loc, unde şi până atuncĭ se póte vedé planul şi condiţiunile de licitaţiune.

Până în 8 Iulie st. n. se pot face şi înainta Eforiei şcolare oferte în scris provĕdute cu 10% din preţul oferit ca vadiŭ, şi declaraţiunea că cunósce şi se supune condiţiunilor de licitaţiune.

La dorinţa cumpĕrătorului jumĕtate din preţul de cumpĕrare i-se póte lăsa ca împrumut intabulat pe parcela cumpĕrată cu 6% interese anual.

Braşov, în 6 (19) Iunie 1900.

Eforia şcólelor centrale române ort. rĕsăritene Braşov.

991,3—3

# ANUNCIURI
## (inserţiunĭ şi reclame)

**sunt a se adresa subscrisei administraţiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmĕnt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.**

Administr. „Gazetei Trans."





# ABONAMENTE
LA
## „GAZETA TRANSILVANIEI"

*Preţul abonamentului este:*

**Pentru Austro-Ungaria:**

| | |
|---|---|
| Pe trei lunĭ | 3 fl. — |
| Pe şese lunĭ | 6 fl. — |
| Pe un an | 12 fl. — |

**Pentru România şi străinătate:**

| | |
|---|---|
| Pe trei lunĭ | 10 fr. |
| Pe şese lunĭ | 20 fr. |
| Pe un an | 40 fr. |

**Abonamente la numerele cu data de Duminecă.**

**Pentru Austro-Ungaria:**

| | |
|---|---|
| Pe an | 2 fl. — |
| Pe şese lunĭ | 1 fl. — |
| Pe trei lunĭ | 50 cr. |

**Pentru România şi străinătate:**

| | |
|---|---|
| Pe an | 8 francĭ. |
| Pe şese lunĭ | 4 francĭ. |
| Pe trei lunĭ | 2 francĭ. |

Abonamentele se fac mai uşor şi mai repede prin **mandate postale.**

Domnii carĭ se vor abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămurit şi a arăta şi posta ultimă.

**Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".**

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la librăria **Nic. I. Ciurcu** şi la **Eremias Nepoţii.**

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.